

Instrumenty finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

W niniejszej informacji przedstawione zostały wyniki badania przedsiębiorstw niefinansowych wykazujących w bilansach instrumenty finansowe oraz wpływ transakcji tymi instrumentami na wyniki działalności gospodarczej przedsiębiorstw.

W przeprowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny badaniu obejmującym dane za 2012 r. uczestniczyły 1152 przedsiębiorstwa. Wskaźnik kompletności badania (tj. stosunek liczby złożonych sprawozdań do liczby przedsiębiorstw zobowiązanych do ich złożenia) wyniósł 96,3%. Wśród przedsiębiorstw biorących udział w badaniu było 127 jednostek zależnych w grupie kapitałowej, które nie składały szczegółowego sprawozdania i zgodnie z metodologią badania nie były objęte dalszą analizą. Analizą objęto 982 podmioty, w tym było: 497 przedsiębiorstw dominujących w grupie kapitałowej, 90 jednostek jednocześnie dominujących i zależnych w grupie kapitałowej oraz 395 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

Wśród analizowanych podmiotów zdecydowaną większość, bo 91,1% stanowiły przedsiębiorstwa należące do sektora prywatnego. Udział pozostałych przedsiębiorstw tj. należących do sektora publicznego wyniósł 8,9%.

Analizując badaną zbiorowość ze względu na formę prawną, 98,3% ogólnej liczby podmiotów było zorganizowanych w formie spółek: akcyjnych – 497; z ograniczoną odpowiedzialnością – 422; jawnych – 18; komandytowo-akcyjnych 16; komandytowych – 10 oraz 2 spółki cywilne. Pozostałe podmioty stanowiły 1,3% ogółu analizowanych, wśród których było 14 spółdzielni i 3 przedsiębiorstwa państwowe.

Spośród analizowanych przedsiębiorstw 191 to spółki, których akcje notowane były na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, w tym: 150 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 20 jednostek dominujących i zależnych w grupie kapitałowej oraz 21 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

Ze względu na podstawowy rodzaj prowadzonej działalności (według PKD 2007), największy odsetek stanowiły podmioty gospodarcze zaliczone do sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe” – 43,7% ogólnej liczby badanych podmiotów, sekcji G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” – 20,9% oraz sekcji F „Budownictwo” – 11,7%. Pozostałe przedsiębiorstwa prowadziły działalność w innych sekcjach PKD i stanowiły 23,7% ogółu analizowanych podmiotów.

Opracowanie:

Departament Studiów Makroekonomicznych i Finansów

Kontakt w sprawach merytorycznych: Barbara Wojnowicz, tel. 22 608-38-56;
e-mail: B.Wojnowicz@stat.gov.pl; Katarzyna Siwińska, tel. 22 449-40-35 e-mail:
K.Siwinska@stat.gov.pl;

Rozpowszechnianie:

Rzecznik Prasowy Prezesa GUS: tel. (0-22) 608 34 75, fax (0-22) 608 38 68
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Pokój prasowy w holu głównym (do bezpośredniego odbioru materiałów prasowych)
czynny w dniach publikowania o godz. 14⁰⁰

Internet: www.stat.gov.pl

W badanej zbiorowości było 436 przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 249 osób, w tym 60,1% to jednostki dominujące w grupie kapitałowej, 14,9% to jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej oraz 25,0% to przedsiębiorstwa działające samodzielnie. Przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 249 osób było 546, w tym jednostek dominujących w grupie kapitałowej – 43,0%, jednostek dominujących i zależnych w grupie kapitałowej – 4,6% oraz przedsiębiorstw działających samodzielnie – 52,4%.

W 2012 r. w analizowanych podmiotach pracowało 775,4 tys. osób z czego w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 249 osób, pracowało – 696,0 tys. osób, a w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 osób – 79,4 tys. osób.

W jednostkach dominujących zatrudnionych było 414,6 tys. osób, w jednostkach dominujących i zależnych 176,0 tys. osób a w przedsiębiorstwach działających samodzielnie 125,9 tys. osób.

Najwięcej podmiotów zlokalizowanych było w województwach: mazowieckim – 21,1%, śląskim – 15,4% oraz wielkopolskim – 10,0%, a najmniej podmiotów zlokalizowanych było w województwie opolskim 1,2%, lubuskim 1,4% oraz warmińsko-mazurskim 1,9%.

1. Dane finansowe analizowanych przedsiębiorstw

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR) wykazały 192 przedsiębiorstwa, ich aktywa ukształtowały się na poziomie 520,1 mld zł, a udział w majątku ogółem wyniósł 64,9%. Aktywa jednostek dominujących w grupie kapitałowej wyniosły 405,0 mld zł, co stanowiło 50,5% ogółu wszystkich aktywów, natomiast aktywa jednostek dominujących i zależnych wyniosły 115,0 mld zł i stanowiły 14,4% ogółu.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z ustawą o rachunkowości wykazało 395 przedsiębiorstw, ich aktywa ogółem wyniosły 216,5 mld zł i stanowiły 27,0% ogółu wszystkich aktywów. Najwyższą wartość aktywów wykazały jednostki dominujące w grupie kapitałowej w wysokości 175,5 mld zł (21,9% ogółu), jednostki dominujące i zależne wykazały aktywa na poziomie 41,1 mld zł (5,1%).

Sprawozdania finansowe nieskonsolidowane wykazało 395 przedsiębiorstw działających samodzielnie, ich aktywa zanotowano w wysokości 64,7 mld zł i stanowiły 8,1% aktywów ogółem.

Aktywa ogółem wszystkich 982 analizowanych podmiotów wyniosły 801,3 mld zł w tym: 72,4% stanowiły aktywa jednostek dominujących, 19,5% jednostek jednocześnie dominujących i zależnych oraz 8,1% przedsiębiorstw działających samodzielnie. W majątku ogółem wszystkich badanych podmiotów udział aktywów trwałych wyniósł 65,5%, natomiast udział aktywów obrotowych wyniósł 34,2%.

Kapitał własny wszystkich analizowanych przedsiębiorstw ukształtował się na poziomie 418,5 mld zł. Najwyższy udział 74,0% w kapitale własnym ogółem miały jednostki dominujące w grupie kapitałowej. Kapitał własny w jednostkach dominujących i zależnych wyniósł 81,9 mld zł a w przedsiębiorstwach działających samodzielnie wyniósł 26,7 mld zł, co stanowiło odpowiednio: 19,6% oraz 6,4% ogółu kapitału własnego analizowanych podmiotów.

Zobowiązania ogółem analizowanej zbiorowości wyniosły 342,2 mld zł i stanowiły 42,7% ogółu pasywów. W strukturze zobowiązań przeważały zobowiązania krótkoterminowe, których udział w zobowiązaniach razem wyniósł 58,2%.

Przychody ogółem wszystkich analizowanych przedsiębiorstw w roku 2012 wyniosły 853,9 mld zł. Przychody ze sprzedaży uzyskane w jednostkach dominujących w grupie kapitałowej oraz w jednostkach dominujących i zależnych, sporządzających skonsolidowane sprawozdanie zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR) wyniosły odpowiednio

423,2 mld zł oraz 72,0 mld zł. W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej sporządzających sprawozdanie zgodnie z ustawą o rachunkowości, przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi ukształtowały się na poziomie 214,4 mld zł, natomiast w jednostkach dominujących i zależnych wyniosły 53,5 mld zł. Przedsiębiorstwa działające samodzielnie wykazały przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi w wysokości 90,8 mld zł.

W analizowanej grupie podmiotów wynik finansowy na działalności operacyjnej wyniósł 48,5 mld zł, w tym 63,7% to zysk odnotowany przez jednostki dominujące w grupie kapitałowej, a 28,0% stanowił zysk odnotowany przez jednostki dominujące i zależne. Przedsiębiorstwa działające samodzielnie odnotowały 4,0 mld zł zysku na działalności operacyjnej, co stanowiło 8,3% ogółem.

Zysk netto wszystkich przedsiębiorstw biorących udział w badaniu wyniósł 31,8 mld zł, największy udział miały jednostki dominujące w grupie kapitałowej, które wypracowały 66,9% zysku netto o wartości 21,3 mld zł. Jednostki dominujące i zależne w grupie kapitałowej wypracowały 8,1 mld zł, co stanowiło 25,5% zysku netto analizowanej zbiorowości. Przedsiębiorstwa działające samodzielnie osiągnęły zysk w wysokości 2,4 mld zł, czyli 7,6% zysku netto wszystkich przedsiębiorstw, które wzięły udział w badaniu.

Przepływy pieniężne netto razem kształtowały się na poziomie *minus* 28,4 mld zł, z tego: dodatnie saldo w kwocie 55,4 mld zł odnotowano w przepływach pieniężnych netto z działalności operacyjnej, natomiast ujemne saldo w kwocie *minus* 79,1 mld zł zanotowano w pozycji przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej oraz przepływy pieniężne netto z działalności finansowej w kwocie *minus* 4,7 mld zł.

W załączniku do Informacji w Tabl. 1-12 zawarto szczegółowe dane odnośnie bilansów i rachunków zysków i strat oraz przepływów pieniężnych w Tabl. 13-14.

2. Wartość eksportu i importu analizowanych przedsiębiorstw

W analizowanej zbiorowości eksport wykazało 665 przedsiębiorstw, z tego 334 jednostki dominujące w grupie kapitałowej, 71 jednostek dominujących i zależnych w grupie kapitałowej oraz 250 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

Eksport badanej grupy podmiotów w 2012 r. wyniósł 228,9 mld zł, z tego: w jednostkach dominujących w grupie kapitałowej 135,7 mld zł, w jednostkach jednocześnie dominujących i zależnych 18,6 mld zł a w przedsiębiorstwach działających samodzielnie 74,6 mld zł. Najwyższy udział w łącznym eksporcie miały podmioty działające w sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe” – 76,7% oraz w sekcji G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” – 7,5%.

Spośród badanych podmiotów import wykazały 694 przedsiębiorstwa, z tego 355 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 78 jednostek dominujących i zależnych w grupie kapitałowej oraz 261 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

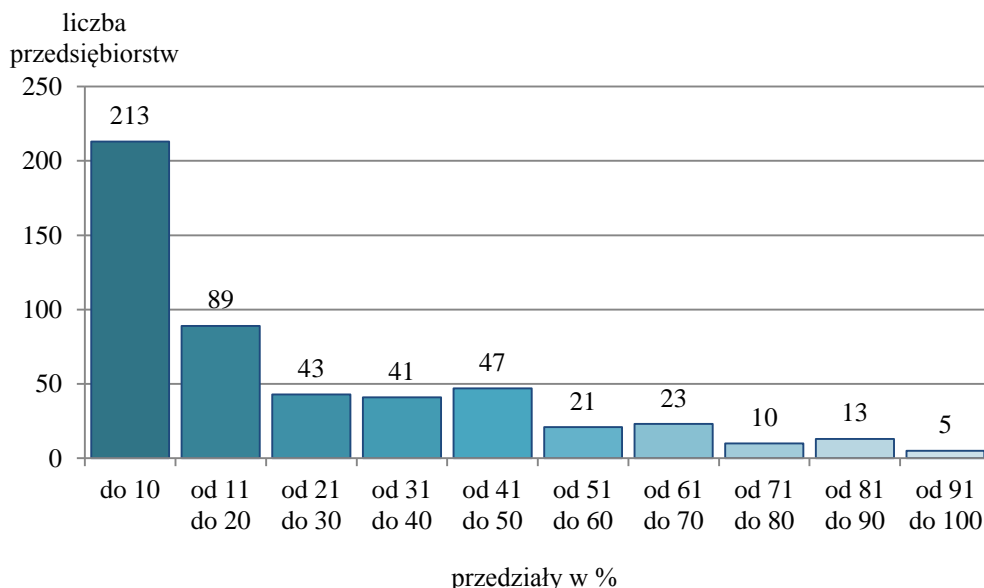
Import badanej grupy podmiotów w 2012 r. wyniósł 222,8 mld zł. Najwyższy poziom importu – 175,9 mld zł – odnotowano dla jednostek dominujących w grupie kapitałowej, natomiast w jednostkach dominujących i zależnych ukształtował się on na poziomie 17,5 mld zł, a w przedsiębiorstwach działających samodzielnie wyniósł 29,4 mld zł. Najwyższy udział w łącznym imporcie odnotowano w podmiotach działających w sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe” – 73,5% oraz w sekcji G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” – 11,0%.

Przedsiębiorstwa wskazały, że w strukturze walutowej eksportu główną walutą było EUR – 40,7%, PLN – 21,4% oraz USD – 19,1%. W strukturze walutowej importu główną walutą

rozliczeniową było także EUR, w walucie tej rozliczono 39,6% wszystkich transakcji, dla USD było to 21,3% a 17,2% rozliczono w PLN.

Szacunkową importochłonność produkcji ogółem, wyrażoną w % jako iloraz kosztu zaopatrzeniowego do wartości produkcji sprzedanej wykazało 505 przedsiębiorstw. Najwięcej przedsiębiorstw – 213 wykazało poziom importochłonności poniżej 10%, natomiast najmniej podmiotów – 5 wykazało poziom importochłonności powyżej 90%.

Wykres 1. Szacunkowa importochłonność produkcji w przedsiębiorstwach

W załączniku do Informacji zawarto szczegółowe dane o wartości importu i eksportu oraz strukturze walutowej w Tabl. 15-20.

3. Instrumenty finansowe, w tym instrumenty pochodne

a. Instrumenty finansowe

W 2012 r. wartość bilansową instrumentów finansowych po stronie aktywów wykazało 560 przedsiębiorstw, z tego 301 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 71 jednostek dominujących i zależnych oraz 188 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

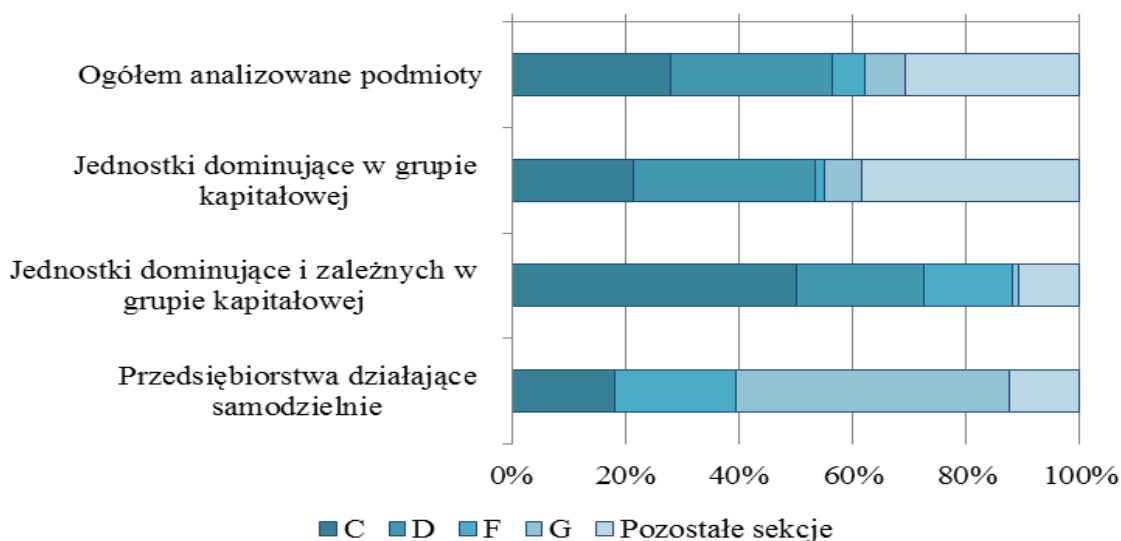
Wartość instrumentów finansowych analizowanych przedsiębiorstw wykazanych po stronie aktywnej, wyniosła w ujęciu bilansowym 94,2 mld zł. Najwyższy udział w wartości bilansowej instrumentów finansowych należał do kategorii „pozostałe instrumenty finansowe” i wyniósł 45,8%.

W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej wartość instrumentów finansowych wykazanych po stronie aktywów wyniosła w ujęciu bilansowym 67,8 mld zł. Podobnie, jak dla wszystkich analizowanych podmiotów, najwyższy udział wykazano w kategorii „pozostałe instrumenty finansowe” – 53,3%.

W jednostkach jednocześnie dominujących i zależnych, wartość instrumentów finansowych wykazanych po stronie aktywnej, wyniosła w ujęciu bilansowym 22,3 mld zł. Najwyższy udział w tej grupie podmiotów należał do kategorii „udziałowe instrumenty kapitałowe” i wyniósł 30,8%.

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów finansowych wykazanych w aktywach wyniosła w ujęciu bilansowym 4,1 mld zł. W tej grupie podmiotów najwyższy udział wykazano w pozycji „depozyty i pożyczki udzielone”, który wyniósł 70,5%.

Wykres 2. Struktura aktywów instrumentów finansowych przedsiębiorstw według sekcji PKD

Przedsiębiorstwa, których akcje notowane były na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie wykazały po stronie aktywnej instrumenty finansowe w wartości bilansowej w kwocie 56,9 mld zł.

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 osób, wartość bilansowa instrumentów finansowych po stronie aktywów ukształtowała się na poziomie 88,4 mld zł. W podmiotach o liczbie pracujących do 249 osób wartość bilansowa tych instrumentów wyniosła 5,8 mld zł.

W analizowanej zbiorowości po stronie pasywów wartość bilansową instrumentów finansowych wykazało 337 przedsiębiorstw, z tego 185 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 59 jednostek dominujących i zależnych w grupie kapitałowej oraz 93 przedsiębiorstwa działające samodzielnie.

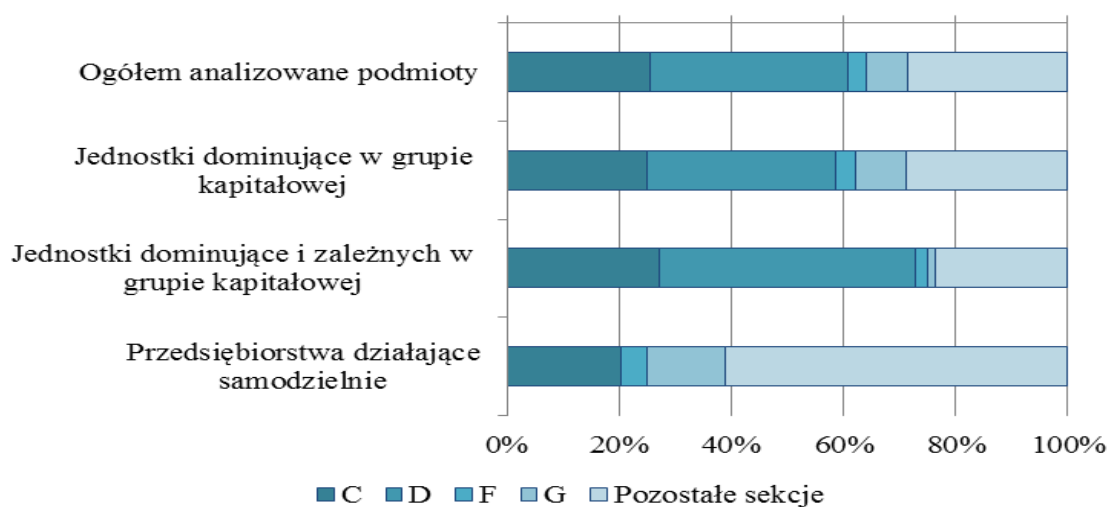
Wartość instrumentów finansowych wykazanych po stronie pasywnej analizowanych przedsiębiorstw w ujęciu bilansowym wyniosła 113,1 mld zł. Najwyższy udział w pasywach analizowanych podmiotów należał do kategorii „pozostałe zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” i wyniósł 53,7%.

W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej wartość instrumentów finansowych po stronie pasywnej wyniosła w ujęciu bilansowym 82,9 mld zł. Podobnie jak dla ogółu analizowanych podmiotów, najwyższy udział w pasywach instrumentów finansowych jednostek dominujących w grupie kapitałowej wykazano w pozycji „pozostałe zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” – 55,4%.

Wartość instrumentów finansowych wykazanych po stronie pasywnej w jednostkach jednocześnie dominujących i zależnych, wyniosła w ujęciu bilansowym 26,4 mld zł. Tak samo jak w analizowanych przedsiębiorstwach oraz w jednostkach dominujących, najwyższy udział w pasywach instrumentów finansowych jednostek dominujących i zależnych odnotowano w pozycji „pozostałe zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” – 51,6%.

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów finansowych wykazanych po stronie pasywów wyniosła w ujęciu bilansowym 3,8 mld zł. Najwyższy udział w pasywach ogółem tych przedsiębiorstw należał do kategorii „zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” i wyniósł 67,2%.

Wykres 3. Struktura pasywów instrumentów finansowych przedsiębiorstw według sekcji PKD

Przedsiębiorstwa, których akcje notowane były na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie wykazały w pasywach instrumenty finansowe o wartości bilansowej na kwotę 74,1 mld zł.

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 osób, wartość bilansowa instrumentów finansowych w pasywach ukształtowała się na poziomie 107,0 mld zł. Natomiast w podmiotach o liczbie pracujących do 249 osób wartość bilansowa tych instrumentów wyniosła 6,1 mld zł.

Tabl.1 Wartość bilansowa instrumentów finansowych w przedsiębiorstwach

Wyszczególnienie	2012	
	wartość bilansowa	
	w mln zł	w %
AKTYWA – Instrumenty finansowe	94 228,1	100,0
udziałowe instrumenty finansowe, w tym:	19 636,0	20,8
akcje	16 509,1	17,5
certyfikaty inwestycyjne	417,0	0,4
instrumenty dłużne (wraz z wartością naliczonych odsetek), w tym:	4 154,3	4,4
obligacje Skarbu Państwa	326,4	0,3
depozyty i pożyczki udzielone	24 063,9	25,5
instrumenty pochodne	3 179,0	3,4
pozostałe instrumenty finansowe	43 195,0	45,8
PASYWA – Instrumenty finansowe	113 109,6	100,0
zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych, w tym:	52 329,0	46,3
zobowiązania z tytułu emisji własnych obligacji	41 626,4	36,8
zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	4 752,2	4,2
pozostałe zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych	60 780,6	53,7

W załączniku do Informacji zawarto szczegółowe dane odnośnie wartości instrumentów finansowych w Tabl. 21-24.

b. Instrumenty pochodne

W analizowanej zbiorowości po stronie aktywów, wartość bilansową instrumentów pochodnych wykazały 152 przedsiębiorstwa, z tego: 78 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 36 jednostek dominujących i zależnych w grupie kapitałowej oraz 38 przedsiębiorstw działających samodzielnie. Po stronie pasywów odpowiednio: 169 podmiotów, z tego 89 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 31 jednostek dominujących i zależnych oraz 49 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

Wartość bilansowa instrumentów pochodnych wykazanych w aktywach analizowanych przedsiębiorstw ukształtowała się na poziomie 3,2 mld zł. Najwyższy udział w aktywach instrumentów pochodnych miały kontrakty forward – 45,4%.

Dla jednostek dominujących w grupie kapitałowej wartość bilansowa instrumentów pochodnych wykazanych w aktywach wyniosła 2,3 mld zł. Opcje stanowiły 55,3% wartości aktywów instrumentów pochodnych tej grupy podmiotów.

W jednostkach dominujących i zależnych wartość instrumentów pochodnych wykazanych po stronie aktywnej w ujęciu bilansowym ukształtowała się na poziomie 0,6 mld zł. Podobnie jak dla ogółu najwyższy udział w aktywach instrumentów pochodnych należał do pozycji kontrakty forward 66,3%.

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów pochodnych wykazanych po stronie aktywów osiągnęła w ujęciu bilansowym kwotę 0,3 mld zł. Kontrakty forward stanowiły 72,7% ogółu aktywów instrumentów pochodnych tych przedsiębiorstw.

W podmiotach, których akcje notowane były na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie wykazały po stronie aktywnej instrumenty pochodne o wartości bilansowej 1,8 mld zł.

W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 249 osób, wartość bilansowa instrumentów pochodnych w aktywach ukształtowała się na poziomie 2,8 mld zł. Natomiast w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 osób wartość bilansowa tych instrumentów po stronie aktywów wyniosła 0,3 mld zł.

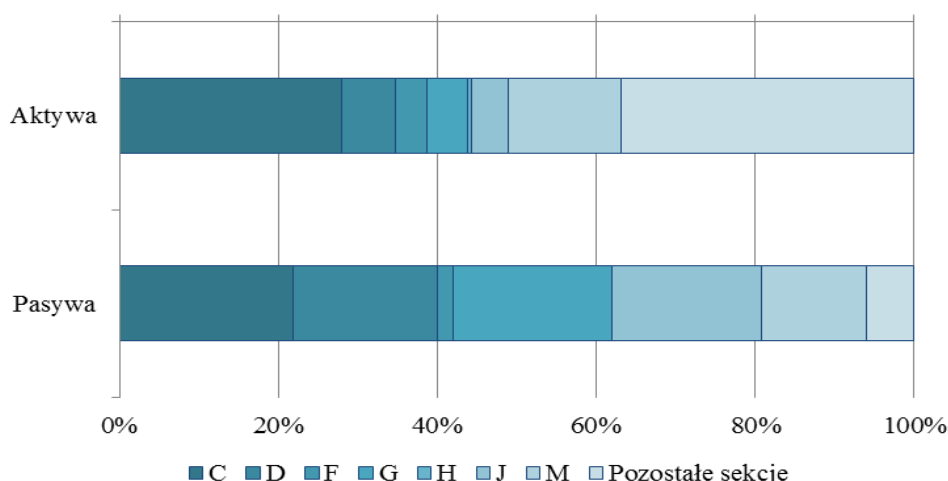
Wartość bilansowa instrumentów pochodnych wykazanych w pasywach analizowanych przedsiębiorstw wyniosła 4,8 mld zł. Najwyższy udział w pasywach instrumentów pochodnych miały kontrakty SWAP – 38,1% oraz kontrakty forward – 31,8%.

W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej wartość bilansowa instrumentów pochodnych wykazanych w pasywach osiągnęła wartość 3,3 mld zł. Kontrakty SWAP miały najwyższy udział w pasywach instrumentów pochodnych jednostek dominujących – 42,2%.

Wartość instrumentów pochodnych wykazanych po stronie pasywnej w jednostkach dominujących i zależnych, wyniosła w ujęciu bilansowym 0,6 mld zł. Podobnie jak w jednostkach dominujących najwyższy udział w pasywach instrumentów pochodnych w jednostkach dominujących i zależnych miały kontrakty SWAP – 61,3%.

W przedsiębiorstwach działających samodzielnie wartość instrumentów pochodnych wykazanych po stronie pasywnej w ujęciu bilansowym osiągnęła poziom 0,8 mld zł. Najwyższy udział w pasywach instrumentów pochodnych odnotowano w pozycji kontrakty forward, który wyniósł 69,0%.

Wykres 4. Struktura aktywów i pasywów instrumentów pochodnych przedsiębiorstw według sekcji PKD

Przedsiębiorstwa, których akcje notowane są na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie wykazały po stronie pasywów w wartości bilansowej instrumenty pochodne na kwotę 2,2 mld zł.

W podmiotach o liczbie pracujących powyżej 249 osób, wartość bilansowa instrumentów pochodnych w pasywach ukształtowała się na poziomie 3,6 mld zł. Natomiast w podmiotach o liczbie pracujących do 249 osób wartość bilansowa tych instrumentów po stronie pasywnej wyniosła 1,2 mld zł.

Tabl.2. Wartość bilansowa instrumentów pochodnych w przedsiębiorstwach

Wyszczególnienie	2012	
	wartość bilansowa	
	w mln zł	w %
AKTYWA – Instrumenty pochodne ogółem, z tego:	3 179,0	100,0
kontrakty forward	1 443,2	45,4
kontrakty futures	7,2	0,2
opcje	1 317,4	41,4
kontrakty swap, w tym:	330,7	10,4
CIRS	96,3	3,0
pozostałe instrumenty pochodne	80,6	2,5
PASYWA – Instrumenty pochodne ogółem, z tego:	4 752,2	100,0
kontrakty forward	1 476,5	31,1
kontrakty futures	8,2	0,2
opcje	383,1	8,1
kontrakty swap, w tym:	1 808,7	38,1
CIRS	503,3	10,6
pozostałe instrumenty pochodne	1 075,7	22,6

W załączniku do Informacji zawarto szczegółowe dane odnośnie wartości instrumentów pochodnych w Tabl. 25-28.

4. Wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe

Wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe ogółem na koniec 2012 r. wykazały 333 podmioty, z tego 155 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 55 jednostek dominujących i zależnych w grupie kapitałowej oraz 123 przedsiębiorstwa działające samodzielnie.

W analizowanej zbiorowości wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe wyniósł 290,5 mln zł, w tym w odniesieniu do inwestycji portfelowych wystąpił dodatni wynik w kwocie 454,1 mln zł, natomiast ujemny wynik odnotowano dla inwestycji w instrumenty pochodne w kwocie *minus* 82,6 mln zł.

W jednostkach dominujących w grupie kapitałowej odnotowano dodatni wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe w kwocie 710,4 mln zł, w tym: dodatni wynik zanotowano zarówno na inwestycjach portfelowych oraz inwestycjach w instrumenty pochodne odpowiednio w kwocie 471,4 mln zł oraz 467,9 mln zł.

W jednostkach dominujących i zależnych wynik na instrumentach finansowych był ujemny i wyniósł *minus* 586,0 mln zł, w tym: wynik na inwestycjach portfelowych to *minus* 46,5 mln zł a na inwestycjach w instrumenty pochodne *minus* 489,4 mln zł.

Przedsiębiorstwa działające samodzielnie osiągnęły dodatni wynik na inwestycjach w instrumenty finansowe w kwocie 166,1 mln zł, w tym: wynik na inwestycjach portfelowych w kwocie 29,1 mln zł, a na inwestycjach w instrumenty pochodne w kwocie *minus* 61,1 mln zł.

W załączniku do Informacji zawarto szczegółowe dane odnośnie wyniku na inwestycjach w instrumenty finansowe w Tabl. 29-30.

5. Zobowiązania dotyczące operacji finansowych instrumentami pochodnymi

Zobowiązania z tytułu umów dotyczących operacji finansowych instrumentami pochodnymi na koniec 2012 r. wykazało 169 podmiotów, z tego: 89 jednostek dominujących w grupie kapitałowej, 31 jednostek dominujących i zależnych w grupie kapitałowej i 49 przedsiębiorstw działających samodzielnie.

Zobowiązania wymagalne dotyczące operacji finansowych instrumentami pochodnymi wyniosły 20,3 mld zł, z tego: zobowiązania do 1 roku (włącznie) wyniosły 9,3 mld zł, zobowiązania powyżej roku do dwóch lat (włącznie) 7,6 mld zł i zobowiązania powyżej dwóch lat 3,5 mld zł. Zobowiązania sporne osiągnęły wartość 4,1 mln zł, natomiast zobowiązania przeterminowane zanotowano w kwocie 1,8 mln zł.

Jednostki dominujące w grupie kapitałowej wykazały zobowiązania wymagalne dotyczące operacji finansowych instrumentami pochodnymi w kwocie 6,7 mld zł, z tego: zobowiązania do 1 roku (włącznie) odnotowano na poziomie – 2,3 mld zł, zobowiązania powyżej roku do dwóch lat (włącznie) – 1,3 mld zł i zobowiązania powyżej dwóch lat 3,0 mld zł. Zobowiązania sporne dla tej grupy podmiotów osiągnęły wartość 0,2 mln zł, natomiast zobowiązań przeterminowanych nie zanotowano.

W jednostkach dominujących i zależnych wartość zobowiązań dotycząca operacji finansowych na instrumentach pochodnych wykazano w kwocie 11,4 mld zł, z tego wartość zobowiązań wynosiła odpowiednio: do 1 roku (włącznie) – 4,9 mld zł, powyżej roku do dwóch lat (włącznie) – 6,1 mld zł, a dla zobowiązań powyżej dwóch lat – 0,4 mld zł. Nie zanotowano w tej grupie podmiotów zobowiązań spornych i przeterminowanych.

Przedsiębiorstwa działające samodzielnie wskazały zobowiązania wymagalne dotyczące operacji finansowych instrumentami pochodnymi na poziomie 2,2 mld zł, z tego zobowiązania do

1 roku (włącznie) wyniosły 2,0 mld zł, zobowiązania powyżej roku do dwóch lat (włącznie) 85,4 mln zł, a zobowiązania powyżej dwóch lat 56,7 mln zł. W omawianej grupie przedsiębiorstw zobowiązania sporne wykazano w kwocie 3,9 mln zł, a zobowiązania przeterminowane osiągnęły wartość 1,8 mln zł.

Utworzenie rezerw na zobowiązania z tytułu umów na instrumenty finansowe w 2012 r. wykazało 18 podmiotów. Stan rezerw wyniósł 80,6 mln zł, w tym rezerwy z tytułu umów na instrumenty pochodne stanowiły 20,5 mln zł. Jednostki dominujące w grupie kapitałowej wykazały rezerwy na zobowiązania w kwocie 72,7 mln zł, w tym: z tytułu umów na instrumenty pochodne w kwocie 13,0 mln zł. Przedsiębiorstwa działające samodzielnie wykazały utworzenie rezerw na zobowiązania w kwocie 6,6 mln zł, w tym: rezerwy z tytułu umów na instrumenty pochodne w kwocie 6,3 mln zł.

W załączniku do Informacji zawarto szczegółowe dane odnośnie zobowiązań z tytułu umów dotyczących operacji finansowych instrumentami pochodnymi w Tabl. 31-32.

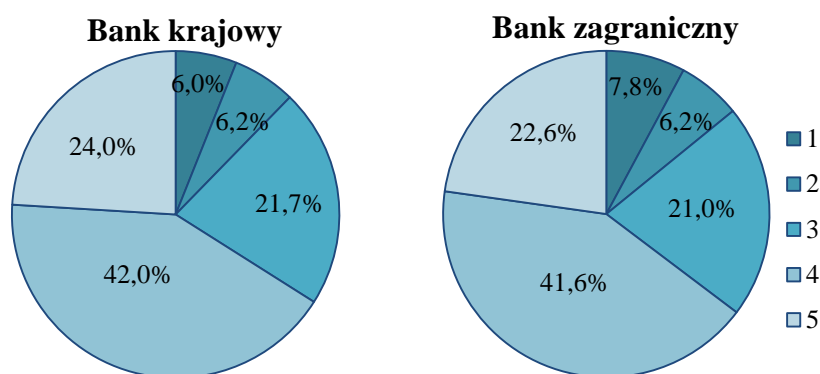
W części ankietowej badania IF za 2012 r., w której przedsiębiorstwa oceniały współpracę z bankami i zakładami ubezpieczeń, zapytano również o windykację należności.

Na współpracę z bankami wskazały 982 analizowane podmioty. Zdecydowana większość przedsiębiorstw korzystała z usług trzech i więcej banków – 67,6%. Na korzystanie z usług dwóch banków wskazało – 22,9% respondentów a z jednego banku – 9,5%. Najwięcej przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 249 osób wskazało na współpracę z trzema i więcej bankami – 76,8%, z dwoma bankami – 17,0% oraz jednym bankiem – 6,2%. Wśród przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 249 osób, najwyższy udział odpowiedzi odnotowano także dla współpracy z trzema i więcej bankami 60,3%. Jednak większy niż dla dużych podmiotów odsetek respondentów wskazał na współpracę z dwoma lub jednym bankiem. Było to odpowiednio 27,7% oraz 12,1%.

Z wypowiedzeniem umowy kredytowej przez bank spotkało się zaledwie 15 przedsiębiorstw. Wypowiedzenie umowy następowało głównie w związku z zaległymi wierzytelnościami oraz przez uruchomienie procedury bankowej w celu zaspokojenia swych wierzytelności z tytułu udzielonych przez przedsiębiorstwo zabezpieczeń.

Przedsiębiorstwa oceniały współpracę z bankami krajowymi i zagranicznymi na przykładzie maksymalnie trzech transakcji ocenianych w skali 1 (ocena negatywna) do 5 (najwyższa ocena pozytywna) ustalonej odrębnie dla każdego banku. Wszystkich ocen było 2606, z tego: 59,1% stanowiły oceny banków krajowych, a 40,9% oceny banków zagranicznych.

Wykres 5. Ocena relacji przedsiębiorstw z bankami

1 – ocena negatywna, 5 – ocena pozytywna

Na współpracę z zakładami ubezpieczeń wskazało 971 analizowanych podmiotów. Z usług ubezpieczycieli krajowych korzystało 99,5% respondentów, a z usług ubezpieczycieli zagranicznych 16,0%. Wśród ogółu analizowanych podmiotów 15,4% korzystało z usług ubezpieczycieli krajowych i zagranicznych, a 1,1% podmiotów wskazało, że nie korzysta z usług zakładów ubezpieczeń. W ciągu 2012 r. 162 respondentów wskazało na zmianę ubezpieczyciela, za główną przyczynę wskazując wysokie składki ubezpieczeniowe – 49,6%, brak odpowiedniego produktu w ofercie usług ubezpieczeniowych – 12,9% oraz inne przyczyny – 22,1%. W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 249 osób, ubezpieczyciela zmieniło 20,0%, a w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 osób, zmianę ubezpieczyciela wskazało 14,0%.

Jako główną przyczynę nie korzystania z usług ubezpieczycieli krajowych lub zagranicznych respondenci wskazali na: brak odpowiedniej oferty – 17,5%, zbyt wysokie składki ubezpieczeniowe – 10,9% oraz inne przyczyny – 56,9%.

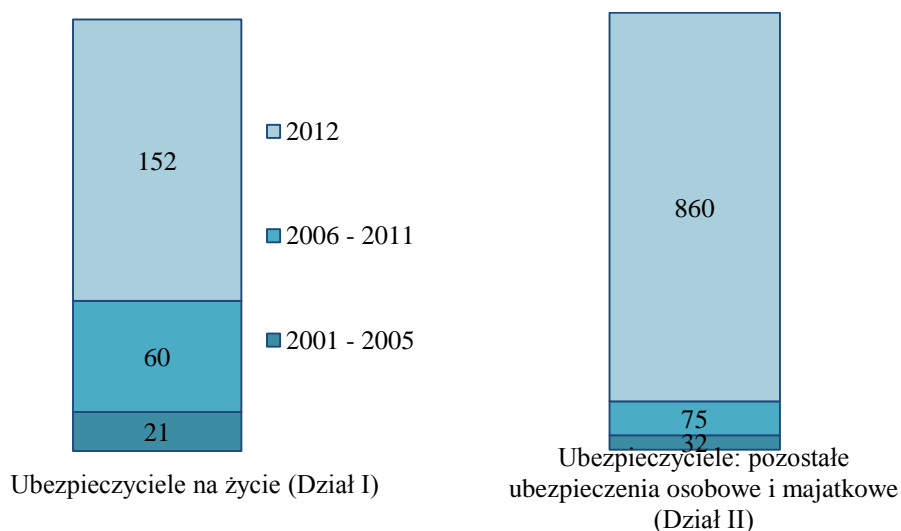
Przedsiębiorstwa odpowiedziały, że w 2012 r. zawierały umowy ubezpieczenia z trzema i więcej ubezpieczycielami (52,8%), z dwoma ubezpieczycielami (26,6%) oraz jednym ubezpieczycielem (20,6%). Większość respondentów, bo 82,5% określiła, że oferta ubezpieczeniowa dostępna na polskim rynku wyczerpuje oczekiwania przedsiębiorstwa.

W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 249 osób, 60,5% podmiotów określiło, że zawarło umowy ubezpieczenia z trzema i więcej zakładami ubezpieczeń, 23,0% dwoma ubezpieczycielami a 16,6% z jednym ubezpieczycielem. Podobnie jak dla dużych podmiotów w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących do 249 osób, najwyższy udział odpowiedzi 46,6%, wskazał na współpracę respondentów z trzema i więcej ubezpieczycielami, z dwoma 29,5%, a z jednym zakładem ubezpieczeń 23,9%.

Zawierając umowę ubezpieczenia podmioty korzystały głównie: z usług brokera ubezpieczeniowego – 54,9%, usług agenta (multiagenta) ubezpieczeniowego – 21,0% oraz wykorzystywali kontakty bezpośrednie z zakładem ubezpieczeń w centrali lub oddziale – 18,9%.

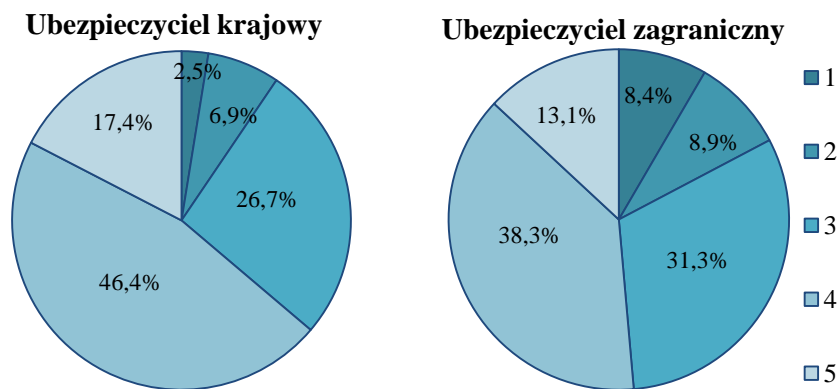
Zdaniem respondentów o wyborze zakładu ubezpieczeń decydowała głównie: niska składka – 18,0%, długoletnia i dobra współpraca – 17,1%, kompleksowość ubezpieczeń – 15,3%, szeroki zakres oferowanych produktów – 12,9%, renoma firmy ubezpieczeniowej – 11,3% oraz sprawna likwidacja szkód – 9,7%.

Wykres 6. Liczba umów ubezpieczeniowych zawartych przez przedsiębiorstwa według daty jej zawarcia

Przedsiębiorstwa oceniły współpracę z ubezpieczycielami krajowymi i zagranicznymi na przykładzie maksymalnie trzech transakcji ocenianych w skali 1 (ocena negatywna) do 5 (najwyższa ocena pozytywna) ustalonej odrębnie dla każdego zakładu ubezpieczeń. Wszystkich ocen było 1801, z tego: 76,2% stanowiły oceny ubezpieczycieli krajowych, a 23,8% oceny ubezpieczycieli zagranicznych.

Wykres 7. Ocena relacji analizowanych przedsiębiorstw z ubezpieczycielami

1 – ocena negatywna, 5 – ocena pozytywna

Wartość składki w ubezpieczeniach na życie (dział I) w umowach zawartych i czynnych wykazały 224 podmioty. Wyniosła odpowiednio: 101,2 mln zł w ubezpieczeniach grupowych na życie (sponsorowanych przez pracodawcę) oraz 23,1 mln zł w indywidualnych ubezpieczeniach na życie (sponsorowanych przez pracodawcę) i 359,5 mln zł w pracowniczych programach emerytalnych (kwota obciążająca przedsiębiorstwo).

Podmioty korzystały również z ubezpieczeń majątkowych: w pakietach ubezpieczeniowych od kilku ryzyk równocześnie – 48,0%, z ubezpieczeń kompleksowych – 42,5% oraz od jednego ryzyka 9,5%. Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 249 osób, korzystały z ubezpieczenia

kompleksowego – 50,3%, pakietów ubezpieczeniowych od kilku ryzyk równocześnie – 42,5% i od jednego ryzyka – 7,2%. Podmioty o liczbie pracujących do 249 osób, wskazały na korzystanie z pakietów ubezpieczeniowych od kilku ryzyk równocześnie – 54,7%, od jednego ryzyka – 8,8% a z pakietu kompleksowego – 42,5% firm.

Wszystkie przedsiębiorstwa, które korzystały z usług zakładów ubezpieczeń wykazały zawarte umowy na ubezpieczenia ryzyk osobowych i majątkowych. Umowy odnawialne z tym samym ubezpieczycielem wskazało – 46,8% respondentów, umowy kontynuowane z innym ubezpieczycielem niż w poprzednim okresie – 11,1%, zawartych na 1 rok – 39,6% oraz zawartych na okres poniżej roku – 2,5%.

Tabl.3. Roczna wartość składki w umowach zawartych i czynnych w 2012 r.

Rodzaj ubezpieczenia	Roczna wartość składki	
	w mln zł	w %
Ogółem	1 005,4	100,0
Osobowe	218,7	21,8
Majątkowe	278,3	27,7
Komunikacyjne	278,6	27,7
Finansowe	64,5	6,4
Pozostałe	165,3	16,4

Przedsiębiorstwa ubezpieczały swój majątek na bazie wartości księgowej brutto – 33,4%, wartości księgowej netto – 17,3%, na bazie wartości odtworzeniowej – 38,1% oraz na podstawie innej bazy – 11,2%.

Szacunkowa wartość majątku wykazana przez respondentów jako objęta ubezpieczeniem to odpowiednio: mienia – 291,8 mld zł, pojazdów mechanicznych – 15,5 mld zł oraz budynków, budowli i innych nieruchomości – 139,2 mld zł. Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 249 osób, wykazały szacunkową wartość mienia, którą ubezpieczyli w kwocie 271,0 mld zł, wartość pojazdów mechanicznych w kwocie 11,2 mld zł a dla budynków, budowli i innych nieruchomości było to 122,6 mld zł. Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 249 osób wykazały zdecydowanie niższą wartość ubezpieczenia: mienia – 20,8 mld zł, pojazdów mechanicznych – 4,3 mld zł oraz budynków, budowli i innych nieruchomości – 16,6 mld zł.

W analizowanych podmiotach 819 jednostek w 2012 r. utrzymało dotychczasowy zakres ubezpieczeń majątkowych, 114 przedsiębiorstwa rozszerzyły a 38 jednostek ograniczyło dotychczasowy zakres tego rodzaju ubezpieczeń.

Na zmianę ubezpieczyciela w ciągu ostatnich trzech lat wskazało 310 respondentów, za główną przyczynę podając niższą składkę przy tym samym zakresie ubezpieczenia majątkowego – 48,4% oraz inne przyczyny – 35,7%.

Windykację zagrożonych należności wykazały 474 przedsiębiorstwa. Najwięcej podmiotów windykację prowadziło samodzielnie – 64,9%. Na podstawie umowy z firmą windykacyjną – 28,6%, a pozostałe podmioty, tj. 6,4% prowadziły windykację przy współpracy z firmą faktoringową.